

# SPIS TREŚCI

|             |   |
|-------------|---|
| Wstęp ..... | 9 |
|-------------|---|

## CZĘŚĆ I

---

### RACHUNEK KOSZTÓW JAKO ŹRÓDŁO INFORMACJI ZARZĄDCZEJ

---

*KSENIA CZUBAKOWSKA*

|                                                                       |    |
|-----------------------------------------------------------------------|----|
| 1. Istota i zakres rachunkowości zarządczej .....                     | 13 |
| 1.1. Rachunkowość zarządcza jako system informacyjny zarządzania ...  | 13 |
| 1.2. Ewolucja rachunkowości zarządczej .....                          | 16 |
| 1.3. Rachunkowość zarządcza a rachunkowość finansowa .....            | 23 |
| 1.4. Rachunkowość zarządcza a rachunek kosztów .....                  | 29 |
| 1.5. Pytania do rozdziału 1 .....                                     | 33 |
| 2. Pojęcie kosztów i ich klasyfikacja .....                           | 35 |
| 2.1. Pojęcie kosztów .....                                            | 35 |
| 2.2. Koszty a pojęcia bliskoznaczne i rozłączne .....                 | 37 |
| 2.3. Kryteria klasyfikacyjne kosztów w rachunkowości finansowej ..... | 39 |
| 2.4. Kryteria klasyfikacyjne kosztów w rachunkowości zarządczej ..... | 43 |
| 2.5. Pytania do rozdziału 2 .....                                     | 50 |
| 3. Grupowanie kosztów w ewidencji księgowej .....                     | 52 |
| 3.1. Grupowanie kosztów według rodzajów .....                         | 52 |
| 3.2. Grupowanie kosztów według miejsc ich powstawania .....           | 54 |
| 3.3. Grupowanie kosztów według nośników .....                         | 58 |
| 3.4. Czasowe rozgraniczenie kosztów .....                             | 60 |
| 3.5. Pytania i zadania do rozdziału 3 .....                           | 62 |
| 4. Procedury rozliczania kosztów .....                                | 68 |
| 4.1. Zasady, etapy i kierunki rozliczeń kosztów .....                 | 68 |

|                                                      |           |
|------------------------------------------------------|-----------|
| 4.2. Rozliczanie kosztów pośrednich .....            | 69        |
| 4.3. Rozliczanie kosztów produkcji pomocniczej ..... | 73        |
| 4.4. Pytania i zadania do rozdziału 4 .....          | 78        |
| <b>5. Kalkulacyjny rachunek kosztów .....</b>        | <b>83</b> |
| 5.1. Istota, przedmiot i zadania kalkulacji .....    | 83        |
| 5.2. Kalkulacja podziałowa i jej odmiany .....       | 85        |
| 5.3. Kalkulacja doliczeniowa i jej odmiany .....     | 92        |
| 5.4. Szczegółowe metody kalkulacji .....             | 96        |
| 5.5. Pytania i zadania do rozdziału 5 .....          | 99        |

## CZĘŚĆ II

# MODELE RACHUNKU KOSZTÓW W RACHUNKOWOŚCI ZARZĄDCZEJ

*EDWARD NOWAK*

|                                                                        |            |
|------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>6. Istota i rodzaje modeli rachunku kosztów .....</b>               | <b>107</b> |
| 6.1. Pojęcie modeli rachunku kosztów i kryteria ich klasyfikacji ..... | 107        |
| 6.2. Systematyczny rachunek kosztów .....                              | 108        |
| 6.3. Modele rachunku kosztów a zakres rzeczowy kosztów .....           | 113        |
| 6.4. Modele rachunku kosztów a zakres czasowy kosztów .....            | 115        |
| 6.5. Odmiany rachunku kosztów .....                                    | 119        |
| 6.6. Rachunki kosztów kontrolne i decyzyjne .....                      | 122        |
| 6.7. Pytania do rozdziału 6 .....                                      | 123        |
| <b>7. Rachunek kosztów zmiennych .....</b>                             | <b>125</b> |
| 7.1. Istota rachunku kosztów zmiennych .....                           | 125        |
| 7.2. Podział kosztów na stałe i zmienne .....                          | 127        |
| 7.3. Rachunek kosztów zmiennych w ujęciu klasycznym .....              | 135        |
| 7.4. Wielostopniowy rachunek kosztów zmiennych .....                   | 141        |
| 7.5. Wieloblokowy rachunek kosztów zmiennych .....                     | 146        |
| 7.6. Pytania i zadania do rozdziału 7 .....                            | 151        |
| <b>8. Rachunek kosztów standardowych .....</b>                         | <b>157</b> |
| 8.1. Istota rachunku kosztów standardowych .....                       | 157        |
| 8.2. Standardowe koszty bezpośrednie .....                             | 160        |
| 8.3. Standardowe koszty pośrednie .....                                | 165        |
| 8.4. Ustalanie odchyleń od kosztów standardowych .....                 | 171        |
| 8.5. Pytania i zadania do rozdziału 8 .....                            | 177        |
| <b>9. Rachunek kosztów działań .....</b>                               | <b>181</b> |
| 9.1. Założenia rachunku kosztów działań .....                          | 181        |

|                                                             |            |
|-------------------------------------------------------------|------------|
| 9.2. Identyfikacja działań i nośników kosztów .....         | 184        |
| 9.3. Kalkulacja kosztów działań .....                       | 189        |
| 9.4. Kalkulacja kosztów produktów .....                     | 194        |
| 9.5. Pytania i zadania do rozdziału 9 .....                 | 198        |
| <b>10. Modele strategicznego zarządzania kosztami .....</b> | <b>202</b> |
| 10.1. Rachunek kosztów cyklu życia produktu .....           | 202        |
| 10.2. Rachunek kosztów docelowych .....                     | 207        |
| 10.3. Rachunek kosztów ciągłego doskonalenia .....          | 211        |
| 10.4. Rachunek kosztów jakości .....                        | 216        |
| 10.5. Pytania i zadania do rozdziału 10 .....               | 221        |

### CZĘŚĆ III

## RACHUNKOWOŚĆ ZARZĄDCZA W PROCESIE ZARZĄDZANIA

*WIKTOR GABRUSEWICZ*

|                                                                                                |            |
|------------------------------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>11. Analiza progu rentowności .....</b>                                                     | <b>227</b> |
| 11.1. Próg rentowności i jego przydatność w zarządzaniu przedsiębiorstwem .....                | 227        |
| 11.2. Próg rentowności w produkcji jednorodnej .....                                           | 229        |
| 11.3. Próg rentowności w produkcji wieloasortymentowej .....                                   | 236        |
| 11.4. Analiza wrażliwości w progu rentowności .....                                            | 243        |
| 11.5. Dźwignia operacyjna .....                                                                | 247        |
| 11.6. Pytania i zadania do rozdziału 11 .....                                                  | 251        |
| <b>12. Decyzje cenowe .....</b>                                                                | <b>255</b> |
| 12.1. Rola cen w działalności przedsiębiorstwa .....                                           | 255        |
| 12.2. Czynniki kształtujące ceny .....                                                         | 256        |
| 12.3. Metody ustalania cen .....                                                               | 259        |
| 12.4. Ustalanie dolnych granic cen .....                                                       | 268        |
| 12.5. Pytania i zadania do rozdziału 12 .....                                                  | 273        |
| <b>13. Krótkookresowe rachunki decyzyjne .....</b>                                             | <b>277</b> |
| 13.1. Istota decyzji krótkookresowych i rola rachunkowości zarządczej w ich podejmowaniu ..... | 277        |
| 13.2. Wybór struktury asortymentowej .....                                                     | 278        |
| 13.3. Wybór technologii produkcji .....                                                        | 283        |
| 13.4. Decyzje typu wytwarzać czy zaniechać produkcji .....                                     | 286        |
| 13.5. Decyzje typu wytwarzać czy kupić .....                                                   | 289        |
| 13.6. Pytania i zadania do rozdziału 13 .....                                                  | 292        |

|                                                                            |            |
|----------------------------------------------------------------------------|------------|
| <b>14. Budżetowanie jako metoda zarządzania przedsiębiorstwem . . .</b>    | <b>296</b> |
| 14.1. Istota i rola budżetowania w zarządzaniu przedsiębiorstwem . . . . . | 296        |
| 14.2. Klasyfikacja budżetów . . . . .                                      | 298        |
| 14.3. Metody budżetowania . . . . .                                        | 300        |
| 14.4. Struktura budżetu przedsiębiorstwa . . . . .                         | 302        |
| 14.5. Etapy budżetowania . . . . .                                         | 304        |
| 14.6. Procedura sporządzania budżetu przedsiębiorstwa . . . . .            | 305        |
| 14.7. Pytania i zadania do rozdziału 14 . . . . .                          | 316        |
| <b>15. Ustalanie odchyłeń i ich analiza . . . . .</b>                      | <b>318</b> |
| 15.1. Istota odchyłeń i ich rodzaje . . . . .                              | 318        |
| 15.2. Analiza odchyłeń kosztów bezpośrednich . . . . .                     | 322        |
| 15.3. Analiza odchyłeń kosztów pośrednich . . . . .                        | 329        |
| 15.4. Pytania i zadania do rozdziału 15 . . . . .                          | 334        |
| <b>Odpowiedzi . . . . .</b>                                                | <b>339</b> |
| <b>Literatura . . . . .</b>                                                | <b>349</b> |